

IN MEMORIAM

MARIAN PLEZIA

(1917-1996)

badacz antyku chrześcijańskiego

Marian Plezia urodził się 26 lutego 1917 r. jako syn Jakuba (1885-1941), filologa klasycznego, nauczyciela gimnazjalnego w Krakowie, a zmarł 3 listopada 1996 roku. Uczęszczał do III Gimnazjum im. Jana III Sobieskiego w Krakowie. Maturę uzyskał w 1935 r., egzaminy jednak złożył dopiero w ostatnich miesiącach wojny, najpierw magisterski, potem doktorski (jeszcze w 1944), a w grudniu 1947 r. uzyskał habilitację zatwierdzoną 23 stycznia 1948 roku. Od stycznia 1945 r. do sierpnia 1947 r. był asystentem na Filologii Klasycznej UJ. W styczniu 1947 r. objął Katedrę Filologii Klasycznej KUL jako zastępca profesora, po śmierci prof. Mieczysława Popławskiego (1893-1946), a następnie jako profesor nadzwyczajny kontraktowy (16 I 1951) do końca roku akademickiego 1952/1953 kierował Sekcją Filologii Klasycznej KUL.

Był członkiem rzeczywistym PAN i PAU, mianowany stosunkowo szybko profesorem nadzwyczajnym, a potem zwyczajnym, wieloletnim kierownikiem Pracowni Słownika Łaciny Średniowiecznej (od 1949), redaktorem *Słownika łacińsko-polskiego*, t. I-V, Warszawa 1959-1979 i *Słownika łaciny średniowiecznej w Polsce*, t. I-VI (A-0), Wrocław 1953-1992, członkiem czynnym TN KUL (od 1948), laureatem Nagrody im. Księdza Idziego Radziszewskiego (1980 r.) za prace naukowe związane z początkiem kultury chrześcijańskiej, członkiem Rady Naukowej w Międzywydziałowym Zakładzie Badań nad Antykiem Chrześcijańskim oraz od początku (1997) członkiem Komisji Badań nad Antykiem Chrześcijańskim przy Wydziale Historyczno-Filologicznym TN KUL.

Był przede wszystkim filologiem klasycznym, ale przy okazji zajmował się również antykiem chrześcijańskim, czemu dawał wyraz w swoich publikacjach. Był pierwszym Polakiem, który brał czynny udział w Międzynarodowych Kongresach Patrystycznych w Oksfordzie: na III z nich (1959) prezentował komunikat pt. *L'histoire dialoguée: procédé d'origine patristique dans l'historiographie médiévale*, na V natomiast (1967) komunikat: *L'histoire dialoguée dans la littérature patristique grecque*; o tym ostatnim, i w ogóle o charakterze kongresów patrystycznych, informował również społeczeństwo polskie w sprawozdawczym artykule pt. *Aktualne problemy studiów patrystycznych w Polsce*,

wspominając o okresie rozkwitu polskiej patrystyki, kiedy to grupa krakowskich filologów (L. Sternbach, G. Przychocki, J. Sajdak, T. Sinko) w Polskiej Akademii Umiejętności powzięła śmiały plan (1905) przygotowania krytycznego wydania pism Grzegorza z Nazjanzu (szerzej zob. S. Longosz, *Św. Grzegorz z Nazjanzu w Polsce*, VoxP 10:1990, 994-996), oraz ubolewając, że po I wojnie światowej te rozpoczęte prace znacznie osłabły, a po II wojnie światowej zupełnie zamarły, kończąc melancholijnie swoje uwagi: „Obecnie grono osób zajmujących się naukowo patrystyką jest u nas szczupłe i należałoby zwrócić baczniejszą uwagę na odbudowę tej gałęzi studiów, tak piękne mających u nas tradycje w pierwszej połowie naszego wieku” (s. 111). Warto tu też dodać, że był on jedynym Polakiem należącym (od 1972) do berlińskiej Komisji Patrystycznej Akademii-Verlag wydającej znaną serię: *Griechische Christliche Schriftsteller*. Znaczną część wielkiego naukowego dorobku Profesora Plezi, liczącego aż 401 pozycji¹ i omawianego w kilku pośmiertnych o nim wspomnieniach², stanowią również publikacje, głównie recenzje, dotyczące antyku chrześcijańskiego:

1. *Homilie świętego Bazylego* (rec.: Wybór homilij i kazań św. Bazylego, tłum. T. Sinko, Kraków 1947), TP 3(1947) nr 35(128), s. 5.
2. Recenzja (Św. Bazyli Wielki, *Wybór homilij i kazań*, – Św. Jan Złotousty, *Dwadzieścia homilij i mów*, przeł. T. Sinko, Kraków 1947, ss. 231 i 311), PP 65(1948) t. 226, 262-264.
3. *Złotousty* (rec.: Św. Jan Złotousty, *Dwadzieścia homilij i mów*, przeł. T. Sinko, Kraków 1947), TP 4(1948) nr 7(152), s. 7.
4. *Kościół średniowieczny spadkobiercą kultury antycznej*, Lublin 1949, ss. 26.
5. *Greckie koncepcje człowieka w dobie hellenistycznej* (Grzegorz z Nazjanzu), „Roczniki Filozoficzne” 2-3(1949-1950), 231-250.
6. *Łacina kościelna i jej polski słownik*, (rec.: A. Jougan, *Słownik kościelny łacińsko-polski*, spolszczył, ułożył i uzupełnił ..., Miejsce Piastowe (1948), TP 6(1950) nr 39(288), s. 4.
7. *Leon Wielki i jego mowy* (rec.: Św. Leon Wielki, *Mowy*, przeł., wstęp i objaśn. ks. K. Tomczak, Poznań 1958), „Kierunki” 5(1960) nr 49(235), s. 4.

¹ Zob. K. Pawłowski, *Wykaz prac naukowych prof. Mariana Plezi*, „Meander” 4(1997) 353-375.

² Wspomnienia pośmiertne o Profesorze Marianie Plezi: A.M. Komornicka, *Wspomnienie o Prof. Marianie Plezi*, „Meander” 4(1997) 299-302; J. Starnawski, *Marian Plezia (1917-1996)*, „Meander” 4(1997) 303-328; K. Korus, *Z badań prof. M. Plezi nad Arystotelesem i Arystotelizmem*, „Meander” 4(1997) 329-337; K. Stawecka, *Lata lubelskie prof. Mariana Plezi*, „Meander” 4(1997) 339-341; K. Weyssenhoff Brożkowska, *Profesor Marian Plezia. Wspomnienie z Pracowni Słownika Łaciny Średniowiecznej PAN*, „Meander” 4(1997) 343-350; D. Turkowska, *Początki pracowni Słownika Łaciny Średniowiecznej*, „Meander” 4(1997) s. 351; K. Stawecka, *Śp. Profesor Marian Plezia*, ZN KUL 40(1997) 285-289; Sekcja Filologii Klasycznej, *Śp. Profesor Marian Plezia*, RH 45(1997) z. 3, s. 129-.

8. *L'histoire dialoguée: procédé d'origine patristique dans l'historiographie médiévale*, „Studia Patristica” 4(1961) 490-496, pozycja nie uwzględniona w bibliografii K. Pawłowskiego.
9. *Aktualne problemy studiów patrystycznych w Polsce* (z okazji V Konferencji Patrystycznej w Oksfordzie we wrześniu 1967 r.), „Nauka Polska” 15(1967) nr 108-111.
10. *L'histoire dialoguée dans la littérature patristique grecque*: „Studia Patristica” 10(1970) 146-150.
11. *Uwagi nad nowym wydaniem Listów św. Grzegorza z Nazjanzu*, „Sprawozdania z Posiedzeń Komisji Naukowych Oddziału PAN w Krakowie” 17(1973) 28-29.
12. *Działalność naukowa prof. Leokadii Małunowicz (1910-1980)*, „Meander” 36(1981) 221-228.
13. *Niedoszłe wydanie krakowskie pism św. Grzegorza z Nazjanzu*, „Rocznik Biblioteki PAN w Krakowie” 33(1988) 149-181.
14. *Niedoszłe wydanie akademickie pism św. Grzegorza z Nazjanzu*, „Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń PAU w Krakowie” 45(1991) s. 11.

Ks. Henryk Wójtowicz